

Світельська Мар'яна

студентка 4 курсу ОС «Бакалавр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Стендер С.В.**,
к.е.н., доцент кафедри обліку, оподаткування та
технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний
університет,
м. Кам'янець-Подільський

ГРОШІ, ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

У світовій економічній науці чітко виділяється два підходи до вивчення теоретичних проблем грошей. Представники одного з них шукають відповіді на питання пов'язані з внутрішньою природою грошей. Для цього напрямку в теорії грошей характерне явне перебільшення уваги до внутрішніх аспектів явища грошей і недооцінка їх зовнішніх аспектів, що проявляються у впливі грошей на економічні процеси. Цей підхід, щодо вивчення природи грошей, називають абстрактною теорією грошей. Найбільш відомими проявами такого підходу є номіналістична теорія, металістична теорія, державна теорія, функціональна теорія, марксистська теорія та інші. Прояви підходу до абстрактної теорії грошей запропоновано на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Прояви підходу до абстрактної теорії грошей [1].

Представники другого напрямку приймають гроші такими, якими вони є, шукають відповіді на питання, що пов'язані з місцем і роллю грошей у відтворювальному процесі: гроші – чинник, що впливає на розвиток і структуру економіки, якими своїми проявами гроші найактивніше впливають на реальну економіку і на які саме процеси; який конкретно механізм впливу грошового фактору на реальну економіку; чи може держава використати цей механізм у своїй економічній політиці і як саме; якою має бути у зв'язку з цим грошово-кредитна політика в країні та інше. Цей підхід у науковому аналізі грошових проблем можна назвати прикладною теорією грошей. У західній літературі вона називається монетаристською теорією (рис. 1.2).

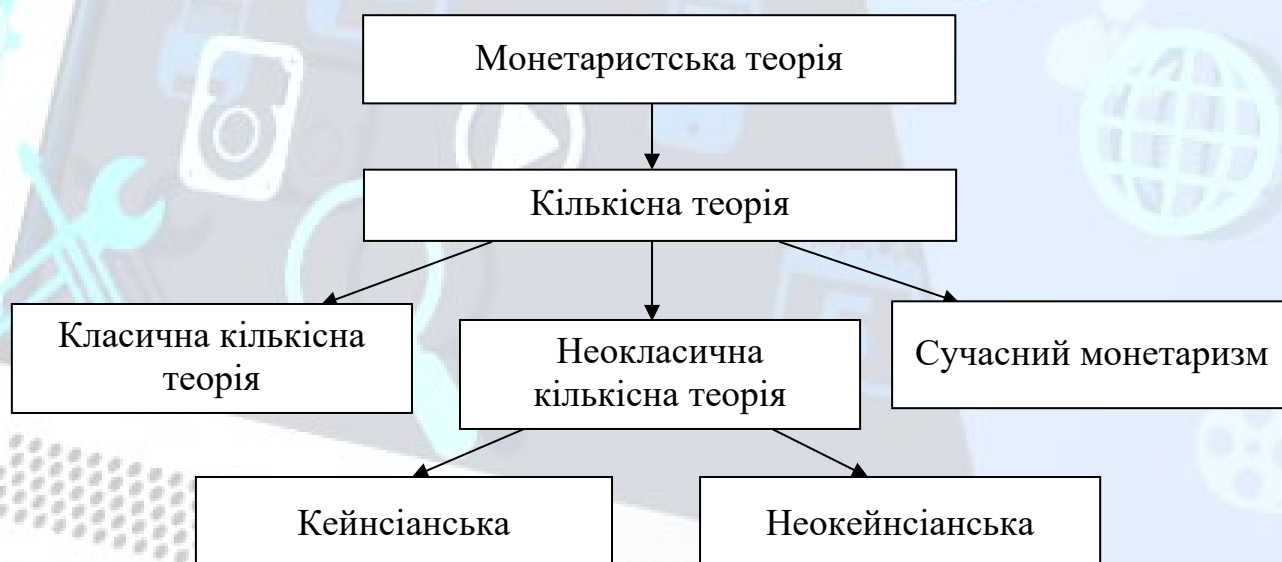

Рис. 1.2. Напрями монетаристської теорії грошей [1].

Монетаристська теорія посідає ключове місце в науковій думці про гроші та грошові відносини. Вона також створює наукову та методологічну базу грошово-кредитної політики держави з розвинутою ринковою економікою. Найбільш відома ключовим напрямом монетаристської теорії є кількісна теорія, яка залежно від етапів її розвитку поділяється на класичну кількісну теорію, неокласичну кількісну теорію та сучасний монетаризм.

На наш погляд, монетаристська теорія впливає на економічну політику держави, попит та пропозицію грошей, фінансовий ринок, випуск грошей, тому вважаємо за потрібне в дисертаційному дослідженні більшої уваги приділити монетаристській теорії.

Дальшого розвитку монетаристської теорії, включаючи і сучасні її напрями. Загалом сучасна монетаристська теорія по суті своїй є кількісною. Назву кількісної ця теорія дістала тому, що її основоположники пояснювали вплив грошей на економічні процеси виключно кількісними чинниками, насамперед зміною маси грошей в обороті. Визначальною ознакою кількісної теорії є положення про те, що вартість грошей і рівень товарних цін визначаються змінами кількості грошей: чим більше їх в обороті, тим ціни вищі, а вартість грошей нижча, і навпаки. Впливаючи на ціни товарів і послуг, кількість грошей впливає і на всі інші економічні процеси: зростання номінального обсягу ВВП, національного доходу, платоспроможного попиту та ін.

Класична кількісна теорія грошей послужила методологічною основою всього подальшого розвитку монетаристської теорії, включаючи її напрями. Основоположники цієї теорії пояснювали вплив грошей на економічні процеси, виключно кількісними чинниками, насамперед зміною маси грошей в обороті. Визначальною ознакою кількісної теорії є положення про те, що вартість грошей і рівень товарних цін визначаються змінами кількості грошей: чим більше їх в обороті, тим ціни вищі, а вартість грошей нижча і навпаки. Впливаючи на ціни товарів і послуг, кількість грошей впливає і на всі інші економічні процеси: зростання номінального обсягу ВВП, національного доходу, платоспроможного попиту та інше [2, с. 158].

Найвідомішим прибічником класичної кількісної теорії уже в ХХ столітті був американський економіст Фішер І. У своїй роботі „Купівельна сила грошей” він запропонував формулу „рівняння обміну”[3]:

$$M \times V = P \times Q, \quad (1.1)$$

де M – кількість грошей в обігу;

V – швидкість обігу грошей за певний період;

P – середній рівень цін;

Q – фізичний обсяг товарів і послуг, що реалізовані за цей період.

Справедливість цієї формули ні в кого не викликає сумніву, адже вона базується на товарообмінній операції, в якій сума грошового платежу завжди дорівнює грошовій оцінці проданого товару. Це пояснюється тим, що в формулі дуже просто і точно виражено складний взаємозв'язок між основними макроекономічними показниками (масою грошей, швидкістю їх обігу, обсягом виробництва і рівнем цін).

На нашу думку, класична кількісна теорія грошей пояснює зміну цін лише зміною кількості грошей в обігу. При цьому вплив кількості грошей на ціни є безпосереднім прямо пропорційним і загальним, тобто однаково дійсним для всіх товарів. Але, ця теорія не вивчає вплив кількості грошей на ціни та наслідки зміни цін у сфері виробництва, обігу, накопичення та споживання.

Разом з тим сучасний монетаризм не є принципово новою теорією. Він, по суті, є відродженою й осучасненою неокласичною кількісною теорією. У процесі розвитку цієї теорії монетаристи спиралися на кейнсіанські дослідження грошового механізму і, безумовно, запозичили з нього те, що не суперечило реальній дійсності. Тому між сучасним монетаризмом і кейнсіанством є певна наступність, тим більше, що і саме кейнсіанство принципово не відкидало кількісної теорії. Якраз остання була методологічним підґрунтям формування обох цих напрямів, що, безперечно, сприятиме їх взаємному зближенню.

Список використаних джерел

1. Григорєвська О.О., Каленченко Т.С. Проблеми своєчасного та повного відображення грошових коштів у системі бухгалтерського обліку. Проблеми та перспективи економіки та управління. 2015. № 4 (4). С. 359-364.

2. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні : постанова Правління Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 22.05.2020).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 20.05.2020).

4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 21.05.2020).

5. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12. 2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 22.05.2020).

